

COLUMN – Zaterdag Live 11 februari 2017 - Columnist: Henny van der Most

Circulaire economie

Het begrip Circulaire Economie (ook wel Kringlooeconomie) is de basis van het Cradle-to-Cradle principe, niet meer van wieg tot graf maar van wieg tot wieg. In een Circulaire Economie worden alle gebruikte materialen in een product nuttig ingezet in hetzelfde of een ander product zonder kwaliteitsverlies. Als alle restproducten hergebruikt worden en de producten milieuneutraal zijn, is deze kringloop compleet. De circulaire economie is een economisch systeem, dat bedoeld is om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en waarde-vernietiging te minimaliseren. Anders dan in het huidige lineaire systeem, waarin grondstoffen worden omgezet in producten, die na verbruik worden vernietigd.

Het circulaire systeem kent twee kringlopen van materialen:

- 1) een biologische kringloop, waarin reststoffen na een cascade van verbruik veilig terugvloeien in de natuur.
- 2) Een technische kringloop, waarvoor product(onderdelen) zo zijn ontworpen en verwerkt, dat deze op kwalitatief hoogwaardig niveau opnieuw gebruikt worden.

Hierdoor blijft de economische waarde zoveel mogelijk behouden. En daar ligt de crux bij het behoud van economische waarde. Sinds William McDonough en Michael Braungart met het boek cradle to cradle kwamen, nog steeds een aanrader trouwens al is het alleen maar om het materiaal dat voor het boek gebruikt wordt, is de hele wereld op de circulaire economie gedoken. Behoud van de economische waarde, meer winst door herverkoop. Het toverwoord om bedrijfsleven en overheden te prikkelen om met een zo mooi mogelijk verhaal zoveel mogelijk geld te genereren. Of de onderliggende cyclus echt circulair is, wordt bijzaak zolang de burger het maar gelooft, betaalt hij extra voor producten, die duurzaam genoemd worden en hij denkt bij te dragen aan de circulaire economie.

De hele huidige recycle keten heeft niets te maken met circulaire economie. Producten worden niet gerecycled maar 'gedowncycled'. Het enige dat 'geupcycled' wordt, is de prijs.

. In een echt circulair systeem heb ik als burger geen bedrijf nodig om door mij aangeschafte producten te recyclen, dan zit mijn bankstel zo in elkaar, dat ik het zelf kan ontmantelen en de verschillende onderdelen hergebruiken. Dan koop ik een ledikant waarin ik niet binnen 10 jaar doorheen zak. In een echt circulair systeem, hou ik geen bergen plastic verpakkingsmateriaal over; vaak nog met een labeltje bio-afbreekbaar, wat de grootste leugen ooit is. Plastic is niet bio-afbreekbaar. Het breekt af in microdeeltjes, die één van de grootste bedreigingen voor het leven op aarde ooit zijn.

. In een echt circulair systeem wordt op de ontwerptafel niet alleen nagedacht over de productie, maar net zo hard, zo niet harder, over hoe het product aan het einde van de levensduur ontmanteld en hergebruikt wordt tot en met het laatste schroefje, echt gerecycled niet gedowncycled In een echt circulair systeem heeft ook de portemonnee van de burger voordeel van de economische restwaarde dat geeft de impuls aan die schakel van de cirkel.

Het is met circulaire economie net zoals met als zoveel hypes: we verzinnen een mooi verhaal, schrijven een paar papieren tijgers en kiezen voor hybride oplossingen, die leuk lijken maar het niet zijn. En de burger loopt braaf met zijn linnen tasje, glas, papier, blik, plastic en oude kleding naar de verschillende milieustations, scheidt het afval en betaalt de rekening.

Moeten we dan maar niets doen? Zeker niet, maar de omslag van een lineaire naar een circulaire economie is heel wat ingewikkelder dan nu gebracht wordt. Deze omslag vergt een enorme inspanning van alle schakels in de keten niet alleen op milieubewustzijn, maar zeker ook op economisch bewustzijn.

Een circulaire economie zal gestoeld moeten zijn op minder winst en korte termijn denken van bedrijfsleven en overheden. Een circulaire economie is een gezamenlijke maatschappelijke inspanning die ons hele denken en handelen beïnvloed en niet in de laatste plaats in de financiële keten. Juist hier ligt het kantelpunt, zet de circulaire economie in voor armoedebestrijding, ten bate van de portemonnee van de burger en niet ten koste hiervan en hou op de burger een rad voor de ogen te draaien met hybride oplossingen, die de circulaire cyclus alleen op achterstand zetten en zo lek als een mandje maken. Voor een circulaire economie moeten we over van 'The surviving of the Fittest naar surviving of the Fitting', van financieel denken naar maatschappelijk denken, van winst maken naar winst delen, van bedenken naar nadenken, van verbruik naar gebruik, van milieuverlies naar milieuwinst. En dat is een grotere uitdaging dan de overgang van de oude circulaire economie naar consumptie economie, die onze industriële revolutie ons in de 18de eeuw gebracht heeft.